

Voorzitter

betreft niet alleen het bewijsmateriaal, maar ook de verdere plannen van de Verenigde Staten. Ook zou ik ruimte willen hebben voor een eventueel overleg over de door de heer Koenders gevraagde brief.

De heer **Verhagen** (CDA): Voorzitter. Wij hebben met het kabinet afgesproken dat wij geïnformeerd worden over ontwikkelingen die zich voordoen. Uiteraard past daar bepaalde informatie bij. Ik ga er niet vanuit dat wij hier het bewijs toetsen, maar dat wij een oordeel van de regering krijgen. Voor het overige willen wij ons niet op een dusdanig gedetailleerde wijze laten informeren dat wij wellicht ook nog de militaire plannen erbij gaan betrekken. Ik verzoek de regering dan ook om een beoordeling. Ik verzoek haar verder de consequenties die zij daaraan verbindt aan te geven en het daarbij te laten.

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Mevrouw de voorzitter. Ik weet nu al dat u dit deel van het stenogram gaat doorsturen naar het kabinet. Daar heeft u groot gelijk in. Ik wil er daarom het volgende aan toevoegen.

Ik vind het een rare regeling van werkzaamheden. Ik hoor de heer Hoekema al over een overleg praten tijdens de regeling. Daarmee marcheert hij ver voor alle muziek uit.

Over het verzoek van de heer Koenders merk ik op dat het kabinet heeft toegezegd ons voorzover mogelijk geïnformeerd te houden. Wij moeten er ook rekening mee houden dat het kabinet om hem moverende redenen ons eventueel achteraf kan informeren. Ook dat is afgesproken.

De heer **Koenders** (PvdA): Over de vluchtelingen wil ik opmerken dat de regering de Kamer daarover een notitie heeft toegezegd bij het algemeen overleg van vorige week.

In reactie op de vragen van de heer Weisglas en, impliciet, van de heer Van Middelkoop wil ik alleen zeggen dat het gezien de ontwikkelingen van vandaag alleszins van belang is dat het parlement zelf om een brief van de regering vraagt waaruit blijkt of bewijsmateriaal naar Nederland is gestuurd. In antwoord op de opmerkingen van de CDA-fractie herhaal ik dat ik duidelijk heb

gevraagd op welke wijze het parlement kan worden ingelicht. Uiteraard moet dat door de regering op een opportune wijze worden gedaan.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde zijn de **stemmingen over een motie**, ingediend bij het debat over het **Pachtnormenbesluit**, te weten:
- de motie-Depla/Rietkerk over aanpassing van de verhoging van de pachtnormen (27924, nr. 2).

(Zie vergadering van 25 september 2001.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, het CDA, de ChristenUnie en de SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Invoering van de mogelijkheid om de statuten van Friese verenigingen en stichtingen in het Fries op te stellen (27647)**.

(Zie vergadering van 25 september 2001.)

De **voorzitter**: De heer Atsma trekt zijn amendement op stuk nr. 6 in.

Artikel 1 wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Van der Hoek/Hoekema (stuk nr. 8) tot invoeging van een nieuw artikel IA.

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit gewijzigde amendement met algemene stemmen is aangenomen.

Ik merk op dat door de aanneming van dit gewijzigde amendement een nieuw artikel IA is ingevoegd.

Artikel II en de beweegreden worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat het wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Comptabiliteitswet houdende uitbreiding van de onderzoeksbevoegdheden van de Algemene Rekenkamer ten aanzien van de besteding van gelden die ten laste komen van de begroting van de Europese Unie (achtste wijziging van de Comptabiliteitswet) (27571)**.

(Zie vergadering van 26 september 2001.)

De **voorzitter**: De heer Bolhuis trekt zijn amendement op stuk nr. 6 in.

De heer **Bolhuis** (PvdA): Voorzitter. Vanochtend is een nota van wijziging van het ministerie van Financiën binnengekomen. Dat is een tamelijk fundamenteel punt. Ik verzoek u daarom alsnog om een heropening van de beraadslaging en nu niet over te gaan tot stemming.

De **voorzitter**: Dat lijkt mij een zinnig verzoek. Ik neem aan dat dit ook geldt voor wetsvoorstel 27572.

De heer **Bolhuis** (PvdA): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de Kamer instemt met het verzoek van de heer Bolhuis. Als vanochtend inderdaad een nota van wijziging is binnengekomen, lijkt mij dat een redelijke vraag. Ik stel voor, overeenkomstig het verzoek te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde zijn de **stemmingen over moties**, ingediend bij het debat over **ontwikkelingsverdragen**, te weten:
- de motie-Verburg/Van Middelkoop over de effectiviteit van de DOV (28000-V, nr. 7);
- de motie-Dijksma/Hoekema over een kritische toetsing van de verdragen (28000-V, nr. 8).

(Zie vergadering van 27 september 2001.)

Mevrouw **Verburg** (CDA): Voorzitter.

Mevrouw Ross-van Dorp (CDA)

© M. Sablerolle – Gouda

Vorige week zijn er twee moties ingediend die allebei zien op de toekomst van duurzame ontwikkeling en de relatie met Ontwikkelingssamenwerking. De moties zullen wellicht beide kunnen rekenen op de helft van de stemmen in de Kamer. Wij hebben een uiterst serieuze inzet gepleegd met deze motie. Alles overziende, willen wij de motie nu intrekken en zal tijdens de behandeling blijken hoe serieus de minister uitvoering geeft aan onze wensen.

De **voorzitter**: De motie van mevrouw Verburg en de heer Van Middelkoop (28000-V, nr. 7) is ingetrokken.

Mevrouw **Dijksma** (PvdA): Voorzitter. Na dit royale gebaar van mevrouw Verburg kan mijn fractie natuurlijk niet achterblijven. De heer Hoekema en ik willen onze motie op stuk nr. 8 intrekken.

De **voorzitter**: De motie van mevrouw Dijksma en de heer Hoekema (28000-V, nr. 8) is ingetrokken.

Aan de orde is:

- **de vervulling van twee vacatures in de Hoge Raad (28019).**

De **voorzitter**: Ik stel voor, in

afwijking van het Reglement van Orde niet schriftelijk te stemmen en met toepassing van de regeling vastgelegd in Kamerstuk 24663 de voordrachten conform het voorstel van de vaste commissie voor Justitie vast te stellen, dat wil zeggen: voor de vacature per 17 november 2001:

- op de eerste plaats mr. W.A.M. van Schendel;
- op de tweede plaats mr. C.J.J. van Maanen;
- op de derde plaats prof. mr. G. Knigge;

voor de vacature per 1 januari 2002:

- op de eerste plaats mr. C.J.J. van Maanen;
- op de tweede plaats mr. W.A.M. van Schendel;
- op de derde plaats prof. mr. G. Knigge.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wet houdende regels inzake handelingen met geslachtscellen en embryo's (Embryowet) (27423).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Ross-van Dorp** (CDA): Voorzitter. Vreugde en verdriet, emotie en rationaliteit, het mogelijke en het onmogelijke liggen besloten in de Embryowet die wij deze week met elkaar bespreken. Al meer dan zes jaar hebben wij op deze wet moeten wachten en al meer dan zes jaar zien wij ontwikkelingen in wetenschap en technologie in hoog tempo voortschrijden. Fascinerende en verbazingwekkende ontdekkingen die steeds meer geheimen van het leven ontraadselen, ook waar het gaat om embryo's in vitro en geslachtscellen. Het gaat allang niet meer alleen over onderzoek dat gericht is op hulp aan paren met vruchtbaarheidsproblemen. Nog steeds is dat een belangrijk onderzoeksterrein, maar nu worden ook experimenten en allerlei soorten onderzoek verricht die niet te maken hebben met zwangerschap, maar met het ontwikkelen van geneeswijzen voor ernstige aandoeningen. Er zijn hooggespannen verwachtingen op genezing van mensen met ziekten als Alzheimer en Parkinson. Voor hen zouden transplantaten van gekloonde embryo's uitkomst kunnen bieden.

Het lijden van mensen wegnemen of tenminste verlichten is een zo waardevol streven, dat wij daarvoor bergen zouden willen verzetten. Toch roepen deze verwachtingen ook vragen op over risico's en aanvaardbaarheid. Mag alles wat technisch gesproken kan? Moeten er grenzen aan mogelijkheden van onderzoek en toepassing gesteld worden en, zo ja, op welke gronden? Het gaat om grote dilemma's, om zeer principiële vraagstukken die ik namens mijn fractie zal bespreken. Ik heb niet de pretentie daarbij alomvattende oplossingen te kunnen aandragen. Wel hoop ik helder te kunnen maken waar de christen-democratie voor staat, in het licht van dit wetsvoorstel.

Afgezien van het oordeel dat mijn fractie heeft over de wijze waarop het kabinet erin is geslaagd antwoorden op deze uiterst moeilijke vragen te geven, is het een feit dat een wetsvoorstel voorligt dat stelling neemt in de problematiek rond het gebruik van overtollige embryo's en het kloneren voor wetenschappelijk onderzoek. Daarvoor complimenten,